

Kompetencje kluczowe a kompetencje przyszłości

Radomski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
ul. J. Słowackiego 17, 26-600 Radom
www.rodon.radom.pl e-mail: rodon@rodon.radom.pl

Kompetencje

- ▶ «zakres czyjejs wiedzy, umiejętności i doświadczenia» (słownik języka polskiego PWN)
- ▶ połączenie trzech atrybutów: **wiedzy, umiejętności i postawy**. Wyróżniają one daną osobę łatwością sprawnej, skutecznej, odpowiadającej oczekiwaniom jakościowym, realizacji danych zadań. Działania osoby kompetentnej, w danej dziedzinie, winny spełniać obowiązujące w danej społeczności (organizacji) kryteria. (Wikipedia)

Kompetencje kluczowe (Komisja Europejska 2018)

- ▶ Kompetencje w zakresie czytania i pisania;
- ▶ Kompetencje językowe;
- ▶ Kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii;
- ▶ Kompetencje cyfrowe;
- ▶ Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się;
- ▶ Kompetencje obywatelskie;
- ▶ Kompetencje w zakresie przedsiębiorczości;
- ▶ Kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Przykład opisu szczegółowego

Kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii

Kompetencje matematyczne to umiejętność rozwijania i wykorzystywania myślenia matematycznego w celu rozwiązywania problemów wynikających z codziennych sytuacji. Kompetencje matematyczne obejmują – w różnym stopniu – zdolność i chęć wykorzystywania matematycznych sposobów myślenia (myślenie logiczne i przestrzenne) oraz prezentacji (wzory, modele, konstrukty, wykresy, tabele).

Kompetencje naukowe odnoszą się do zdolności i chęci wykorzystywania istniejącego zasobu wiedzy i metodologii do wyjaśniania świata przyrody, w celu formułowania pytań i wyciągania wniosków opartych na dowodach. Kompetencje techniczne i inżynierskie to stosowanie tej wiedzy i metod w odpowiedzi na postrzegane ludzkie potrzeby lub pragnienia.

Kompetencje w zakresie nauki, technologii i inżynierii obejmują rozumienie zmian powodowanych przez działalność ludzką oraz odpowiedzialność poszczególnych obywateli.

Wiedza, umiejętności i postawy powiązane z kompetencjami w zakresie matematyki

Wiedza:

- solidna umiejętność liczenia;
- znajomość miar i struktur;
- znajomość podstawowych operacji i sposobów prezentacji matematycznej;
- rozumienie terminów i pojęć matematycznych;
- świadomość pytań, na które matematyka może dać odpowiedź.

Umiejętności:

- umiejętność stosowania podstawowych zasad i procesów matematycznych w codziennych sytuacjach prywatnych i zawodowych (np. umiejętności finansowe);
- umiejętność śledzenia i oceniania ciągów argumentów;
- umiejętność rozumowania w matematyczny sposób; rozumieć dowód matematyczny i komunikować się językiem matematycznym;
- umiejętność korzystania z odpowiednich pomocy, w tym danych i wykresów statystycznych.

Postawy:

- postawa w matematyce opiera się na szacunku dla prawdy oraz chęci szukania przyczyn i oceniania ich zasadności.

Kształtowania umiejętności kluczowych nie realizuje się jako odrębnej dziedziny aktywności, ale włącza się je w obręb konkretnych przedmiotów poprzez dobór odpowiednich metod i form kształcenia.

Chodzi bowiem o to, aby absolwent szkoły był wyposażony nie tylko w wiedzę, ale także w konkretne umiejętności, takie które pomogą mu radzić sobie w nowej rzeczywistości społecznej i gospodarczej.

Istotą kompetencji kluczowych jest:

- **ponadprzedmiotowość;**
- **wzajemne przenikanie;**
- **współzależność.**

Dlatego nie mówimy o rozwijaniu pojedynczych kompetencji kluczowych, tylko o wszystkich razem.

Wszystkie kompetencje kluczowe uważane są za jednakowo ważne.

Kompetencje kształtujemy
nie poprzez to, **CZEGO**
uczymy (wiedza), ale
JAK uczymy (wiedza,
umiejętności, postawy)!

Do refleksji

- ❖ **Poprzez jakie działania nasza Szkoła kształtuje kompetencje kluczowe?**
- ❖ **Czy kształtowanie kompetencji kluczowych jest zjawiskiem powszechnym?**
- ❖ **Jaka jest wiedza nauczycieli na temat kompetencji kluczowych w procesie uczenia się?**
- ❖ **Jakiego wsparcia potrzebuje szkoła, aby móc w pełni kształtować kompetencje kluczowe?**

Kompetencje przyszłości

Stefan M. Kwiatkowski

fragmenty rozdziału z książki „Kompetencje
przyszłości”

wydawnictwo FRSE Warszawa 2018

Tekst dotyczy problematyki kompetencji, ze
szczególnym uwzględnieniem kompetencji,
które już w najbliższych latach będą niezbędne
w życiu społecznym i gospodarczym –
kompetencji przyszłości.

Zostały one scharakteryzowane na tle
kompetencji ogólnych i zawodowych.

Proces edukacji jest współcześnie rozpatrywany w kontekście idei *uczenia się przez całe życie*.

Jesteśmy obserwatorami, a czasami uczestnikami procesu integracji edukacji formalnej (pierwsze – podstawowe wykształcenie) ze wspierającą ją edukacją pozaformalną i nieformalną.

Efektami uczenia się we wszystkich wyróżnionych wyżej formach są interesujące nas kompetencje, w których skład wchodzi następujące:

- ▶ **wiedza**, a więc zbiór faktów, praw, teorii, zasad i doświadczeń przyswojonych lub samodzielnie skonstruowanych,
- ▶ **umiejętności**, a więc zdolność/gotowość do wykorzystania wiedzy podczas realizacji różnego rodzaju zadań,
- ▶ **kompetencje społeczne**, a więc zdolność do projektowania i kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego udziału w życiu społecznym i zawodowym.

Warto zauważyć, że kompetencje wykształcone podczas edukacji formalnej stają się automatycznie (oczywiście po zdaniu odpowiednich egzaminów) kwalifikacjami. Natomiast aby kompetencje, które można zdobyć podczas edukacji pozaformalnej i nieformalnej, mogły być nazywane kwalifikacjami, muszą być poddane procedurom walidacyjnym.

Można zatem, i tak często zdarza się w praktyce, mieć kompetencje, a nie mieć kwalifikacji.

Sytuacja odwrotna, czyli posiadanie nadanych przez szkoły i uczelnie wyższe kwalifikacji niepopartych kompetencjami, jest naganna i świadczy o niskiej jakości pracy instytucji edukacji formalnej.

Kompetencje ogólne, analizowane w kontekście celów kształcenia, wiążą się przede wszystkim z rozwojem intelektualnym uczniów, z szeroko rozumianym wprowadzeniem ich w świat nauk humanistycznych i społecznych, a w rezultacie z przygotowaniem do podjęcia studiów na wyższych uczelniach.

Pojęcie *kompetencje przyszłości* jest naturalnie kojarzone z dającymi się przewidzieć kierunkami zmian cywilizacyjnych.

Mimo zastrzeżeń i wynikających z nich ograniczeń myślenie o kompetencjach przyszłości ma głęboki sens edukacyjny – pozwala odpowiednio projektować proces kształcenia, ale też uzmysławia uczniom potrzebę ciągłego uczenia się, autonomicznego i odpowiedzialnego reagowania na dynamicznie zmieniającą się sytuację.

Jeżeli przyjmiemy, że znakiem firmowym przyszłości jest zmiana, to podstawową – perspektywiczną kompetencją jest niewątpliwie zdolność do efektywnego reagowania na pojawiające się nowe elementy rzeczywistości.

Wymaga to rozwoju swojego rodzaju kompetencji nadrzędnych, które charakteryzuje nie tylko gotowość na zmiany, lecz także aktywny udział w ich kreowaniu, a następnie w rozwiązywaniu problemów (napięć) pojawiających się nieuchronnie na styku starego i nowego porządku społecznego oraz gospodarczego.

Literatura

1. Zalecenia Rady Europy z dni 22.05.2018r.
(2018/C 189/01 Dz.U.U.E)
2. www.ore.edu.pl
3. www.oskko.edu.pl
4. www.as.ceo.org.pl
5. www.frse.org.pl

Piotr Darmas

doradca metodyczny

Radomskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli

piotr.darmas@rodon.radom.pl

